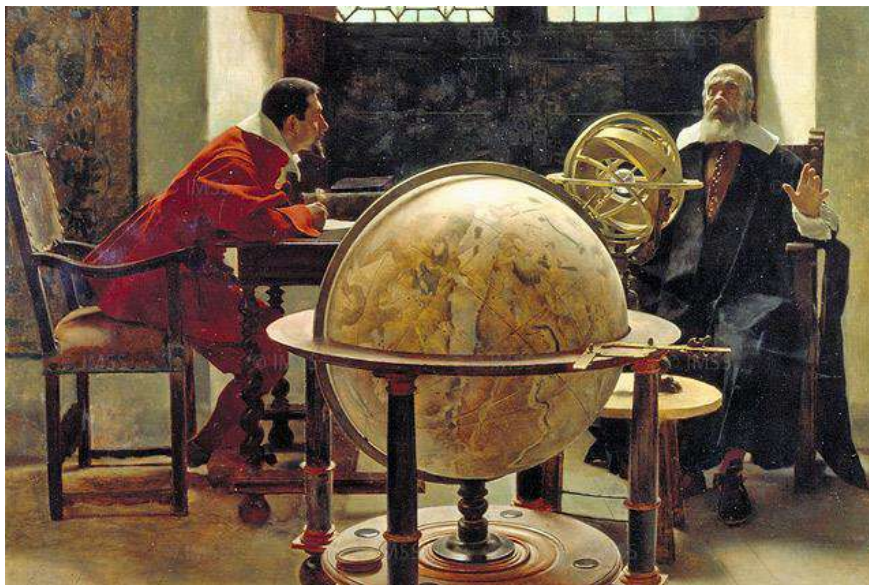

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць
(За матеріалами XI Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції
від 08 квітня 2026 року)

Житомир – 2026

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра філософії та політології

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії

**ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. І. ПИРОГОВА**
Кафедра філософії та суспільних наук

**ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ АКАДЕМІЇ «ІГНАТІАНУМ»
(м. Краків, Республіка Польща)**
Кафедра філософії культури та релігієзнавства

**ЖИТОМИРСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ**

СОЦІОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
Житомирське відділення

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ
Житомирське відділення

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

*Збірник наукових праць
(За матеріалами XI Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
від 08 квітня 2026 року)*

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
протокол № 11 від 29 травня 2026 р.*

Редакційна колегія:

*Кобетяк А. Р., доктор політичних наук, доцент;
Ковтун Н. М., доктор філософських наук, професор;
Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;
Соколовський О. Л., доктор філософських наук, професор;
Гарбар Л. В., кандидат філософських наук, доцент;
Заглада В. М., кандидат філософських наук, доцент.*

Рецензенти:

Сидорук Тетяна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія»;
Вітюк Ірина, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри журналістики та філософських студій Державного університету «Житомирська політехніка»;
Мельничук Вікторія, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету.

А 43 Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наук. праць / за ред. А. Р. Кобетяка та ін. Житомир : Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2026. 180 с.

ISBN 978-966-485-327-6

У збірнику вміщено наукові статті та тези доповідей учасників XI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Актуальні проблеми філософії і науки: виклики сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на фундаментальних проблемах сучасної філософії та науки, екзистенційних викликах для буттєвості людини в епоху цифрових технологій і цифрового суспільства, на проблемах релігійних трансформацій і безпеки в Україні та міжнародній арені, на феномені війни та її впливу на життєдіяльність суспільства і буття людини в ситуації соціальної невизначеності, на аналітиці суспільно-політичних процесів в умовах глобальних і регіональних конфліктів, на актуальних соціогуманітарних проблемах сучасності.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими і соціогуманітарними дослідженнями проблем сучасної цивілізації.

ЗМІСТ

1. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КЛАСИКА: РЕЦЕПЦІЙ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Білик Я.

Середньовічна міфологія: досвід філософського осмислення..... 9-9

Воронкова В., Нікітенко В.

Цифровізація як чинник трансформації наукового пізнання:
філософсько-методологічний аналіз..... 10-13

Ковтун Н.

Політичні та релігійні конфлікти в інтерпретації Макса Вебера..... 13-15

Требін М.

Людина в цифровому суспільстві: соціально-філософський аналіз..... 16-19

Яручик А.

Ідея єдності історичного процесу у філософії Й. Г. Гердера..... 19-23

Амма А.

Механізми подолання відчуження в розумінні Еріха Фромма..... 23-25

Шевчук А.

Постправда і синтетична автентичність: антропологічний вимір AI-
комунікації..... 25-28

Янішевський О.

Концепція любові у філософії стародавнього світу: порівняльний аналіз
східної та західної парадигм..... 28-31

2. АНАЛІТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Глушко Т.

Економіка гідності як соціально-філософський концепт..... 32-34

Загрійчук І.

Парадокси мультикультуралізму..... 34-36

Заглада В.

Розвиток «символічної політики» та політики мобілізації навколо
«неполітичних справ» у суспільстві..... 36-39

Кобетяк А., Войцехівська К.

Політична культура як чинник функціонування політичної системи:
сутність, структура та функціональні прояви 40-42

Кобетяк А., Горецький А.

Інституційна еволюція політичної опозиції в Україні в умовах
демократичних трансформацій та воєнних викликів..... 42-45

Кобетяк А., Рокитенець Є.

Інформаційні маніпуляції та дезінформація як чинник формування
суспільної думки в цифрову епоху..... 45-47

Глушенко О.

Інформаційне середовище як простір розгортання новітніх владних
асиметрій у контексті збройних конфліктів..... 48-50

Кузьмич А.

Медіація в українському кейсі європейського союзу: ризики
дестабілізації безпекового простору..... 50-55

Pina A.

Перманентні війни Путіна і дилема Клаузевіца..... 55-58

Тіщенко А.

Цифрове мистецтво-свідчення: трансформація медіапростору в умовах
гібридних загроз..... 58-60

Чаплінський Р.

Трансформація буттєвості людини в умовах соціально-турбулентного
простору INDUSTRY 4.0..... 60-61

Гнатюк І.

Трансформація партійної системи України в умовах російсько-
української війни..... 62-65

Ігнатенко М.

Феномен прекаріату в умовах глобалізації та нестабільності ринку
праці..... 65-68

Плаксюк А.

Російсько-українська війна як чинник трансформації національної
ідентичності українців..... 69-71

Шпакович А.

Розуміння ролі розвідки і шпигунів у досягненні перемоги у війні в
інтерпретації Сунь-Цзи..... 72-74

3. АНАЛІТИКА РЕЛІГІЙНИХ ПРОЦЕСІВ. РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА В В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА РЕЛІГІЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Филипович Л.

Релігійна свобода або/і національна безпека: український досвід..... 75-77

Соколовський О.

Прогнозування релігійних процесів як вимір наукового пізнання..... 78-81

Борейко Ю.

Зовнішні фактори конституювання православної церкви України..... 81-83

Панчук І., Митрофан (Бутинський В.)

Інститут військового капеланства як інструмент духовної та психологічної стійкості..... 84-86

Кобетяк А.

Релігійний фактор у гібридній війні: міжконфесійні конфлікти в Україні та їх вплив на національну безпеку..... 86-89

Шамсутдинова-Лебедюк Т.

Chaplaincy as a form of spiritual and social support..... 89-91

Шамсутдинова-Лебедюк Т., Ліщук О.

Трансформація релігійної ідентичності в умовах сучасних релігійних процесів..... 92-94

Шамсутдинова-Лебедюк Т., Ляльович В.

Релігійний чинник формування сімейних відносин в українському соціокультурному просторі..... 94-96

Опанасюк Т., Опанасюк Е.

Війна як чинник трансформації конфесійного простору України..... 96-98

Дятлов В.

Світський та релігійний виміри експозиційного простору інтер'єру Гнилецьких печер..... 99-102

Шпакович В.

Феномен споглядання у структурі досягнення досконалості людини..... 102-107

Булига М.

Цифрові релігії як нові форми духовності..... 107-109

Омельчук В.

Українські реформати: соціальне служіння під час російсько-української війни..... 109-110

Дорош А.

Ризики міжконфесійних конфліктів у незалежній Україні..... 111-114

Кобетяк Т.

Європейський досвід налагодження державно-конфесійних відносин:
ключові особливості та переваги..... 114-116

Кошелевський В.

Сакральний туризм у контексті трансформації релігійного досвіду
постмодерної доби..... 116-119

Ситайло Ю.

Сучасні інтерпритації православного етатизму: феномен «руського мира»... 120-123

Соколовська М.

Конфесійна інституціоналізація та соціальна трансформація
євангельського протестантизму в Україні у другій половині ХІХ – на
початку ХХ століття..... 124-127

Михайленко М.

Православний розкол як інструмент гібридної війни..... 127-131

Барнич С.

Державна політика у сфері регулювання діяльності релігійних
організацій в Україні: проблеми та перспективи модернізації..... 131-134

4. АКТУАЛЬНІ СОЦІОГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ В СИТУАЦІЇ ЦІНІСНО-СВІТОГЛЯДНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Шевчук Д.

Екзистенційна стійкість та гідність людини в горизонті досвіду
переживання війни..... 135-137

Козловець М.

Турбулентність сучасного світового порядку і проблеми національної
безпеки України..... 137-142

Утюж І.

Людина в умовах цифрової трансформації: як зберегти свободу і
гідність?..... 142-143

Беднарчик Т., Вергелес К.

Деонтологія в умовах реформування охорони здоров'я та трансформації
медичних послуг..... 144-147

Грицишин В., Грицишина М.

Освіта як фактор національної стійкості в умовах глобальних криз:
філософсько-аксіологічний аналіз українського досвіду..... 147-149

Мороз О.

Методологічні засади викладання філософських і гуманітарних дисциплін в умовах соціальної невизначеності..... 150-153

Шамсутдинова М.-С.

Value-oriented multicultural foreign language education in contexts of social uncertainty..... 154-156

Кочетов Л.

Трансформація філософсько-правової культури в контексті сучасних глобальних трансформацій..... 156-158

Мошковський М.

Аксіологічні виміри морально-правової проблематики цифрового соціуму..... 159-161

Стрільчук К.

Пізнавальний потенціал коміксів як складової художньої культури..... 161-162

Боримська К.

Ціннісні орієнтації студентської молоді в умовах сучасних суспільних трансформацій..... 163-166

Рудницький А.

Формування ціннісних орієнтацій молоді в умовах соціальної невизначеності сучасного суспільства..... 166-169

Кобетяк А., Хорунжий О.

Цифровізація електоральних процесів у контексті інформаційних загроз: між демократичним потенціалом і ризиками маніпуляції..... 170-172

Гарбар Л., Корнійчук Н.

Проблема легітимності політичної влади в Україні..... 172-176

над ментальним здоров'ям пацієнтів, клієнтів та їхніх близьких. По-третє, це компонент здатності спілкування з ветеранами, колишніми полоненими, внутрішньо переселеними особами, жертвами насильства, особами, що втратили здоров'я за особливих обставин.

Література

1. 7 років цифрової трансформації медицини: що презентували на eHealth Summit 2024: <https://ehealth.gov.ua/2024/09/13/7-rokiv-tsyfrovoyi-transformatsiyi-medytsyny-shho-prezentuvaly-na-ehealth-summit-2024/>.
2. Андрейчин М. Інфекції і люди. Київ: НК-Богдан, 2020. 256 с.
3. Білинський Б. Т. Морально-етичні аспекти клінічної онкології. За ред. Ярослава Шпарика і Адріани Гайдук. Львів : Каменяр, 2023. 120 с.
4. Діалоги про медицину. Київ: Здоров'я України, 2007. 492 с.
5. Закон України Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Про реабілітацію у сфері охо... | від 03.12.2020 № 1053-IX
6. Закон України Про систему громадського здоров'я: Про систему громадського здо... | від 06.09.2022 № 2573-IX
7. Комплексна реабілітаційна допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах: <https://nszu.gov.ua/gromadianam/bezoplatni-poslugi-v-programi-medicnix-garantii-20-1/reabilitaciina-dopomoga-1/reabilitaciina-dopomoga-doroslim-i-ditiam-u-stacion>.
8. Наказ МОЗ України № 2118 від 13.12.2023 Про організацію надання психосоціальної допомоги населенню: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0126-24#n19>.

Володимир Грицишин,

кандидат філософських наук,
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба;

Марія Грицишина,

кандидат філософських наук,
Рівненський державний гуманітарний університет

ОСВІТА ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ: ФІЛОСОФСЬКО-АКСІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО ДОСВІДУ

У ХХІ ст. глобальні трансформаційні процеси, зумовлені військовими конфліктами, геополітичними кризами, технологічними змінами, пандеміями та соціально-економічною нестабільністю, формують нову парадигму розвитку

держав. Одним із ключових концептів сучасної політичної та соціальної філософії стає поняття національної стійкості, що визначає здатність суспільства протидіяти загрозам, адаптуватися до змін і забезпечувати сталий розвиток. У цьому контексті освіта постає не лише як соціальний інститут передачі знань, але як стратегічний ресурс гуманітарної безпеки держави.

Український досвід функціонування освітньої системи в умовах повномасштабної війни 2022–2026 років демонструє її роль у забезпеченні соціальної стабільності, формуванні ціннісної ідентичності, мобілізації суспільства та підготовці кадрів для сектору безпеки і оборони. Освітні інституції відіграють ключову роль у підтриманні соціальної згуртованості та психологічної стійкості населення у кризових умовах [1]. Таким чином, актуальність дослідження визначається необхідністю філософсько-аксіологічного осмислення освіти як фундаменту національної стійкості.

Філософія освіти традиційно розглядає освітній процес як механізм трансляції культури та соціальних норм. Проте сучасні глобальні виклики трансформують цей підхід, зміщуючи акцент у бік формування світоглядних установок, ціннісних орієнтацій, критичного мислення і здатності до адаптації.

Аксіологічний підхід дозволяє розглядати освіту як систему формування цінностей, що визначають поведінку особистості та функціонування суспільства. У сучасних умовах ключовими стають цінності свободи, гідності, відповідальності, демократії, солідарності та національної ідентичності. Саме ці цінності стали основою громадянської мобілізації українського суспільства.

Освіта формує здатність до рефлексії, що є основою демократичного розвитку. У кризових умовах вона забезпечує відтворення людського капіталу, сприяє соціалізації та формує адаптивність. Сучасні дослідження підкреслюють, що формування стійкості через освіту включає розвиток когнітивних, соціальних і емоційних компетентностей [6].

Український досвід демонструє, що освітня система здатна виконувати функції соціальної стабілізації. Зокрема, під час війни освітні інституції стали центрами комунікації, підтримки внутрішньо переміщених осіб і психологічної допомоги [4].

Важливим аспектом є формування культури безпеки. Вона включає знання про ризики, відповідальність, готовність діяти в кризових ситуаціях, взаємодію з державними інституціями. Дослідження підкреслюють, що формування стійкості суспільства через освіту є одним із ключових напрямів сучасної державної політики [2].

Попри агресію росії, система освіти змогла забезпечити безперервність навчання. Відбулося масове впровадження дистанційного навчання, цифрових

платформ, онлайн-курсів. Дослідження підтверджують, що університети швидко адаптували освітні процеси, використовуючи цифрові технології [3].

Значну роль відіграла державна політика. Було прийнято нормативні акти, спрямовані на забезпечення функціонування освіти, підтримку викладачів та студентів, інтеграцію у міжнародний освітній простір [5].

Освіта виконує важливу психологічну функцію. Вона забезпечує стабільність, відчуття нормальності, соціальні зв'язки. В умовах війни це набуває особливого значення. Дослідження студентського досвіду підтверджують, що навчання підтримує мотивацію та сприяє зменшенню рівня стресу [6]. Освітні інституції стали центрами волонтерської діяльності, розвитку інновацій і технологічних рішень. Вони сприяють формуванню активної громадянської позиції, розвитку соціального капіталу та довіри в суспільстві [7].

Особливого значення набуває військова освіта. Вона трансформується під впливом бойового досвіду, орієнтується на практичні навички, інновації та технології. Інтеграція бойового досвіду у навчальні програми забезпечує підготовку фахівців, здатних діяти в умовах невизначеності.

Література

1. Pustovoichenko D. Education and resilience in the context of war. *Futurity Education*. 2024. DOI: 10.35774/fed2024.428.
2. Banit O., Merzliakova O. Identification the key strategies of resilience of Ukrainian teachers in the conditions of war. 2023. DOI: 10.31392/EHS-2023-356.
3. Polovko O. Educational process of Ukrainian university students during the war. 2023. *London Review of Education*, 21 (1), 31. DOI:10.14324/LRE.21.1.31
4. Londar S., Bosenko M., Gaiduk V. Ensuring resilience of Ukrainian education in wartime. 2024. DOI:10.32987/2617-8532-2024-6-5-25
5. Amelina, V., & Bybyk, D. (2025). Socio-Pedagogical Support for the Development of Resilience in Children and Youth Affected by War. *Theoretical and Methodical Problems of Children and Youth Education*, 29(1), 4-17. DOI:10.32405/2308-3778-2025-29-1-4-17
6. Błaszczuk, M., Kovalisko, N., Pieńkowski, P., Pachkovskyy, Y., & Ryniejska-Kiełdanowicz, M. (2025). Coping with adversity: mechanisms of resilience in Ukrainian universities during the Russian-Ukrainian War—a perspective from Lviv University students. *Higher Education*. DOI:10.1007/s10734-025-01506-z
7. Сисоєва, С. О., & Куниця, Т. Ю. (2025). Крихкість, стійкість, антикрихкість. як війна формує нові виклики у вихованні життєстійкості дітей та молоді. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 7(2), 1–9. DOI:10.37472/v.naes.2025.7224.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

Збірник матеріалів
XI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
(08 квітня 2026 року, м. Житомир)

Відповідальний за випуск: доктор політичних наук, доцент
Андрій Кобетяк

Технічний редактор та комп'ютерна верстка:
лаборант кафедри філософії та політології
Софія Тишкевич

Надруковано з оригінал-макетів авторів